

10.6.2012

לכבוד
שר הבריאות

דין וחשבון לפי סעיף 56 לפקודת הרוקחים [נוסח חדש],
התשמ"א-1981

בענין:

די"ר בעז לב, המשנה למנכ"ל משרד הבריאות באמצעות באת כחו,
עו"ד יונתן ברג מלשכת היועצת המשפטית, משרד התובע הראשי משרד
הבריאות, ירושלים

הקובל

- נגד -

מר רם פרידמן ת.ז. 2, רוקח מורשה, בעל רישיון מס' [REDACTED] שמענו
תל-אביב, עיי' ב"כ עו"ד איל פלום, [REDACTED]

הנקבל

1. הקובלנה -

ביום 17.6.2010, הגיש די"ר בעז לב המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, קובלנה נגד הנקבל, על
כי נהג בדרך שאינה חולמת את מקצוע הרוקחות, כאמור בסעיף 56(א)(1) לפקודת הרוקחים
[נוסח חדש], התשמ"א-1081 (להלן - הפקודה), גילה אי יכולת ואו רשלנות גסה במילוי
תפקידו, כאמור בסעיף 56(א)(3) לפקודה וחפר הפרה מתמדת של הוראות הפקודה
והתקנות שלפיה, כאמור בסעיף 56(א)(4) לפקודה.

2. הוועדה -

אנו הח"מ מוננו על ידך, לחיות ועיז' שתד'ן בקובלנה (להלן - הוועדה).

3. החלטת הביניים -

ביום 28.6.2011, ניתנה על ידינו החלטת ביניים בקובלנה, לפיה מצאנו שהנקבל גילה, במקרה זה, התנהגות שאינה חולמת את מקצוע הרוקחות, כאמור בסעיף 56(א)(1) לפקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1081 (להלן – הפקודה) וכן כי הנקבל גילה אי יכולת ואו רשלנות גסה במילוי תפקידו, כאמור בסעיף 56(א)(3) לפקודה (להלן – החלטת הביניים).

4. טענות הצדדים לעניין אמצעי המשמעת –

חוועדה שמעה את טענות הצדדים לעניין אמצעי המשמעת, בדיון שהתקיים ביום 10.1.2012, בנוכחות הנקבל, בא כחו ובא כח הקובל.

טענות ב"כ הקובל –

(א) חשיקול המרכזי בקביעת אמצעי המשמעת, הוא הגנה על האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו וכבודו של המקצוע ועל אמון הציבור בעוסקים בו. כך נקבע בפסיקה, לעניין עבירות משמעת שלפי פקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976 יש ללמוד מכך גם לעניין עבירות משמעת שלפי הפקודה.

(ב) יש לראות את התנהלות הנקבל, שעה ששימש רוקח אחראי בבית המרקחת בחומרה. בבית המרקחת חופרה שורה ארוכה ומשמעותית של כללים שנועדו להגן על הציבור הנזקק לתרופות, מה גם שלא מדובר באירוע בודד, כי אם בדפוס התנהגות ושיטת עבודה, לפיהם הכללים החלים על ניהול בית מרקחת, לא קויימו בבית המרקחת.

(ג) לאור חפגיעה בכבוד המקצוע ובאמון הציבור, יש חשיבות לכך שהענישה המשמעתית, תהא כזו המבהירה מסר חד משמעי, כי התנהלות מסוג זה אסורה והנהוג כך, צפוי לעונש חמור. יש לזכור, שהרוקח מחווה נדבך חשוב בחליך הטיפול הרפואי ובידי הופקד היישום הנכון והמדויק, של תוראות הטיפול התרופתי.

(ד) יש לראות בחומרה את העובדה שהנקבל שיבש את חליכי החקירה של משרד הבריאות.

(ה) לאור האמור לעיל, ובחתימה לאמצעי המשמעת שנקטו במקרים דומים, אמצעי המשמעת הראוי בנסיבות עניין זה יהא בהתליית רשיונו של הנקבל לעסוק ברוקחות, לפרק זמן של שלוש שנים לפחות.

טענות ב"כ הנקבל –

(א) יש לתת את הדעת לכך, שכאשר האישור שניתן לנקבל, להיות רוקח אחראי בבית המרקחת, בוטל, בחודש אוגוסט 2008, מונתה לתפקיד זה, רוקחת אחרת, שמלאה תפקיד זה משך שנה ושלושה חדשים שאף נסיונותיה לתקן את ההתנהלות בבית המרקחת, נכשלה ובית המרקחת נסגר. בשונה מהנקבל, אותה רוקחת, ממשיכה למלא תפקיד של רוקחת אחראית בבית מרקחת אחר.

(ב) בשונה מתקופת עבודתו של הנקבל, בבית המרקחת של חוריו, שאז התקשה להטיל עליהם את מרותו, הנקבל מלא תפקיד של רוקח אחראי, קודם לכן, במסגרת עבודתו ברשת סופרפארם, ללא דופי. לא מדובר במי שפעל בניגוד לכללים בכוונת מכוון, כגון: מי שרוכש תרופות מזויפות ומנפק אותן.

ככלל יש להבחין בין רוקח אחראי שהוא עובד שכיר בבית המרקחת, לבין רוקח אחראי שהוא גם הבעלים של בית המרקחת, שאז אחריותו היא ברמה גבוהה יותר.

רוקח שהוא עובד שכיר, כפוף להנחיות מעסיקו, יכולתו לאכוף על מעסיקו שינוי כללי בהתנהלות בבית המרקחת, ככל שהיא קיימת, מאוד מוגבלת וככל שלדעתו ההתנהלות בבית המרקחת אינה עולה בקנה אחד עם הכללים החלים, לעניין זה, לא נותר לו אלא להתפטר מעבודתו.

(ג) אין חולק שהיה על הנקבל להתפטר מתפקיד הרוקח האחראי, במועד מוקדם יותר ולא להמתין, לצורך זה, לסוף אותה שנה, כפי שהעיד.

¹ ע"א 10797/04 ד"ר ליביו ליאור נ' שר הבריאות, לא יורסם; ע"א 50/91 ד"ר אדגר סבין נ' שר הבריאות, פד"י

(ד) אין בתקדימים שהובאו על ידי ב"כ הקובל, ללמד דבר לעניין זה. המדובר בנסיבות שונות, שניים מהמקרים מצויים בחליך ערעור ובשני מקרים אחרים, ההחלטה לגבי אמצעי המשמעת שונתה, בעקבות הערעור.

(ה) הנקבל אינו משמש כרוקח אחראי, מזה כשלוש וחצי שנים והוא אינו משמש עוד כרוקח, מאז חודש דצמבר 2009. ראוי לאפשר לנקבל לחזור ולשמש כרוקח, הן לאור הנסיון המקצועי שרכש, כמו גם לאור העובדה שהוא מילא את תפקידו בהצלחה רבה, קודם שהחל לעבוד אצל חוריו. לנקבל נגרמה עוגמת נפש קשה, כמו גם פגיעה כלכלית חמורה. הנקבל השקיע שנים בלימוד המקצוע, הוא צבר נסיון וזכה להערכה על תפקודו המקצועי. הנקבל מועסק כיום, כמוכר בחנות למוצרי טבע ומשמע, ששכרו נמוך באופן משמעותי משכרו של רוקח בכלל, ורוקח אחראי בפרט.

עוד יש לתת את הדעת למכתבי ההמלצה שהוגשו מטעם הנקבל, ולכך שאלו ניתנו לנקבל אף שביית המרקחת נסגר זה מכבר.

(ו) הנקבל אמנם טעה ואולם הוא שילם על כך מחיר כבד, כאשר בפועל הוא מושעה בפועל מהעיסוק במקצועו, מזה שנתיים ויותר. תקופה זו של השעיה בפועל, עולה על ענישה סבירה בנסיבות העניין ומכל מקום, לא ניתן להצדיק התלייה של רשיונו לעסוק ברוקחות לתקופה נוספת. התליית רשיונו של הנקבל לעסוק ברוקחות, לתקופה של שלוש שנים נוספות, משמעה כי יוטל עליו אף עונש חמור מזה שהוטל על הרוקח חיים וייס, או על הרוקחים אוברגה ובטל, אף שבמקרים אלה מדובר בהתנהלות חמורה מזו חמיוחסת לנקבל.

מדברי הנקבל בעדותו עלה כי :

(א) הוא יליד שנת 1967, סיים את לימודי הרוקחות, בשנת 1996, בחצטיינות באוניברסיטת פיזה באיטליה, אז קיבל תואר דר' לרוקחות.

(ב) עם סיום לימודיו, חזר הנקבל לישראל. תחילה הוא עבד אצל רוקח שהתכוון להקים רשת של בתי מרקחת, אלא שאותו אדם פשט את הרגל והנקבל נאלץ לעבוד תקופה קצרה בבית המרקחת של חוריו, עד שחוצע לו לעבוד בבית המרקחת של רשת סופר פארם באילת. באילת עבד הנקבל תחילה כרוקח ולאחר מכן הוא מונה להיות שם רוקח אחראי. הנקבל זכה להערכה רבה חן מצד הממונים עליו והן מצד הכפופים לו ואף הובטח לו תפקיד בכיר יותר ברשת באזור המרכז. בעקבות מחלתו חקשה של אביו, הנקבל חש שעליו להציל את העסק המשפחתי ולסייע בניחול בית המרקחת של החורים, בהיותו הבן היחיד שלו תואר ברוקחות. לדברי הנקבל מיד בתחילת עבודתו בבית המרקחת, הוא גילה בו "תוהו ובוהו", כי הוא פעל בהדרגה על מנת לשפר את נוחלי העבודה, עד שבתום שבעה חדשים הגיע הביקורת של משרד הבריאות.

לדברי הנקבל, העבודה בבית המרקחת של החורים היתה מתסכלת, הוא נקלע לויכוחים נוקבים עם חוריו ואף עם רעייתו, והוא הבהיר לאביו מתחילה, שבכוונתו לעזוב את בית המרקחת, עד לסוף אותה שנה. לדברי הנקבל, לא עלה בידו לחטיל מרות על חוריו, בשונה מחמצב ששרר שעה שהיה רוקח אחראי ברשת הסופרפארם.

הנקבל חודח בכך שהוא כשל בתפקידו כרוקח אחראי בבית המרקחת של חוריו, כי הוא לא מילא את תפקיד הרוקח האחראי כפי שציפה מעצמו, וכפי שציפתה ממני הרוקחת המחוזית אשר מינתה אותו לתפקיד. הנקבל עמד על כך שלא עלה בידו לשנות את השיטה שהיתה נהוגה בבית המרקחת משך כ- 40 שנה, כי בפועל הוא נשא בתואר רוקח אחראי, כאשר למעשה לא עלה בידו להשפיע על הנעשה בבית המרקחת.

גם מי שמונתה אחריו כרוקחת אחראית בבית המרקחת, לא הצליחה לשנות את ההתנהלות הבעייתית בבית המרקחת וכעבור שנה, בחודש נובמבר 2009, בית המרקחת נסגר.

(ג) כיום הנקבל עובד בחנות למוצרי טבע, שלא כרוקח. בחודש מאי 2010, הנקבל הגיש בקשה להתמנות כרוקח אחראי, בבית מרקחת שהוא ושותפים נוספים בקשו להקים. אלא שתשובת משרד הבריאות התעכבה ובמקום אישור לבקשתו, התקבלה הקובלנה.

(ד) מכתבי ההמלצה, נתנו לצורך חליך זה, על ידי לקוחות ורופאים שהנקבל עבד בשיתוף עמם, והם נתנו לו, אף שביית המרקחת נסגר זה מכבר.

כאמור בחלטת הביניים, ממציא הביקורת שנערכה בתקופת חיותו של הנקבל הרוקח האחראי בבית המרקחת, העלתה שביית המרקחת התנחל תוך הפרה גורפת ומתמשכת של שורה ארוכה של הכללים המתיריים לעיקר תחומי פעילותו, אם לא בכולם. כך נמצא כי חיקף נרחב של תרופות חייבות מרשם (להלן - תח"מ), נופקו ללא מרשם, לרבות תכשירים המסווגים כסמים פסיכוטרפיים שגם לא תועדו בפנקס המרשמים כנדרש. עוד נמצא כי בבית המרקחת נופקו סמים כאמור לפי מרשם שתוקפו פג, הוחזקו בו, במקום המיועד למכירה, תכשירים המסומנים כ"דוגמא לרופא" ותרופות ששחו בתנאי רטיבות, וכן נופק בו סם מסוכן למרות אזרח של משרד הבריאות בדבר חשד לזיוף. מעבר לכך התברר שבבית המרקחת הוחזקו תרופות, שאין יודע באילו תנאים אוחסנו, קודם שהגיעו לבית המרקחת ואף יכול שאין הן מה שהן נחוצות לחיות. המדובר בחקשר זה בתרופות מ"ד שניה" שנמצאו בבית המרקחת ואף יכול שהוחזקו בו גם תרופות שמקורן לא ידוע.

הנקבל טען, כי למרות רצונו לחביא לתיקון החתנתחלות חלקיה בבית המרקחת, לא עלה בידו להטיל מרות על חוריו, בעלי בית המרקחת. הנקבל חוסיף וטען, כי בשונה מכך, שעה שהיה רוקח אחראי ברשת סופרפארם, הוא מילא תפקיד זה ללא דופי, וכי גם רוקחת אחרת שמונתה אחריו, כרוקחת אחראית בבית המרקחת של חוריו, לא חצליחה להביא לשינוי הנדרש.

הנקבל חוסיף וטען, כי יש להבחין בין רוקח אחראי שהוא גם הבעלים של בית המרקחת, שאז מוטלת עליו אחריות ברמה גבוהה יותר, לבין רוקח אחראי, המועסק כשכיר בבית המרקחת.

איננו סבורים כך. החוק מאפשר מינוי של רוקח אחראי, גם אם אינו הבעלים של בית המרקחת וכאמור בחלטת הביניים, הוא גם מתנה את מתן הרשיון לבית המרקחת, בכך שימונה בו רוקח אחראי. שעה שהרוקח האחראי אינו הבעלים של בית המרקחת, מדובר בחכירה במערכת יחסים מורכבת, בין הבעלים של העסק, לבין הרוקח האחראי. כאשר הבעלים הוא אמנם המעסיק של הרוקח האחראי, על כל חמשתמע מכך, גם מבחינת תלותו של הרוקח האחראי בפרגטנו, בבעל העסק ואולם מאידך, בעל העסק עצמו, תלוי במידה רבה ברוקח האחראי, שכן קיומו מהווה תנאי לקבלת רשיון לניהול בית מרקחת.

גישה כגון זו המוצעת על ידי הנקבל משמעה למעשה, שהמערכת הנורמטיבית החלה על בית מרקחת שהרוקח האחראי בו אינו בעל העסק, שונה מזו החלה על בית מרקחת שבעל העסק הוא גם הרוקח האחראי בו, או כי מקום בו הרוקח האחראי הוא עובד שכיר, נדרשת רמה נמוכה יותר של הקפדה על הכללים המקצועיים. מצב דברים זה אינו מתקבל על הדעת, מה גם שמדובר במערכת הכללים שנועדה להגן על בריאות הציבור ולמנוע נזק העלול לבוע מניפוק תרופה לקויה, או שגויה.

הנקבל, נטל על עצמו לדאוג לקיום הכללים המקצועיים בבית המרקחת. זאת הן כלפי האחראים לנושא במשרד הבריאות, שנתנו את אמונם בנקבל, והן כלפי הציבור, השם מבטחו בכך שהתכשירים שנופקו לו על ידי רוקח בבית מרקחת, הם אלו שהותוו לו, כי הם הוחזקו בתנאים שנקבעו על ידי היצרן וכי הם אלה המותרים למכירה ולשימוש. הנקבל נטל על עצמו אחריות לחתנתחלות המקצועית חתקינה של בית המרקחת, בידיעה ברורה שהתנחלות בית המרקחת לוקח בתחומים רבים וכי הוא עליו לשנות ממנהגי חוריו שניהלו את בית המרקחת שנים רבות. דא עקא שהנקבל היה מודע לכך שבפועל הוא נשא בתואר, רוקח אחראי, למראית עין בלבד והוא המשיך לחזיק בו, משך שבעה חדשים בלא שעלה בידו לתקן את הליקויים בחתנתחלות בית המרקחת. בכך הנקבל אפשר לבית המרקחת לחמשיך ולחפר את החוראות שנועדו להגן על ציבור חלקוחות, הוא סיכן את בריאות הציבור, חפר את אמון חרשות המופקדת על מתן רשיון לעסוק ברוקחות ופגע באמון הציבור בעוסקים ברוקחות.

נאמנים עלינו דברי הנקבל, כי כוונתו חיתה אמנם לשפר את נוהלי העבודה בבית המרקחת ואף יכול בחלטת שהוא התקשה לחגשים מטרזה זו, משנתקל בקושי להטיל מרות על חוריו, ואולם אין בכך כדי לחמעיט מחומרת הדברים. עיינו בחתנתחלות שכרוכה בה סכנה לציבור. בכל מקרה מהשתברר לנקבל, שאין בידו לתקן את המעוות, היה עליו להעמיד את משרד הבריאות על כך, שהוא אינו מקיים בפועל את תפקיד הרוקח האחראי, מיד משהתברר לו שאין בידו למלא את תפקידו.

מעבר לכך, יש לראות בחומרה את העובדה שהנקבל מסר למשרד הבריאות מידע כוזב, במהלך בירור הממצאים שעלו בביקורת. זאת משחנקבל טען, שבזמן הביקורת, היתה במחסן בית המרקחת כמות נוספת של תכשירים, לגביהם נמצאו אי התאמות ברישומים, וחבדיקה העלתה, שהתכשירים הנוספים, לא סופקו לבית המרקחת אלא רק לאחר חביקורת. הנקבל, כרוקח אחראי, אמור לדעת אילו תרופות סופקו לבית המרקחת לאחר חביקורת, כאשר חפניית נציגי משרד הבריאות למלאי זה, כאילו היה מצוי במחסן עוד קודם לביקורת, נראית על פניה ככזו המכוונת לחטעות.

משרד הבריאות, חופקד על בריאות חציבור. לצורך זה הופקד בידו הפיקוח על יישום הכללים החלים בתחום העיסוק בתרופות ולפיכך גם ניתנו לו סמכויות נרחבות לערוך ביקורת בכל מקום בו מקום שבו עוסקים בסמי מרפא או ברעלים רפואיים (ראה האמור בסעיף 46 לפקודה). יכולתו של משרד הבריאות לקיים את הפיקוח חנדרש לשמירה על בריאות הציבור, נשענת במידה רבה על מחימנות חמידע הנמסר לו על ידי מי שהורשו לעסוק ברוקחות, שבידם חופקד נושא רגיש אשר יכול שיחא נתון אך בידיו של מי שמחמינותו אינה מוטלת בספק.

במעשיו של חנקבל יש כאמור כדי לסכן את הציבור. מעשים אלה פוגעים באמון הציבור בעוסקים ברוקחות, כמו גם ביכולתו של המשרד חבריאות למלא את תפקידו כמי שמונה לפקח על תחום רגיש זה. חתנחלות חנקבל מחייבת תגובה משמעית חולמת, של התליית רשיונו לעסוק ברוקחות, לפרק זמן משמעותי.

מנגד, לא נעלם מעינינו כי עד שחנקבל חחל לעבוד בבית המרקחת של חוריו, הוא זכה להערכה על עבודתו, הן כרוקח והן כרוקח אחראי. כך גם נתנו דעתנו לאמור במכתבי חחמלצה שהוגשו על ידי חנקבל, מצד רופאים ולקוחות, שהיו בקשר עם חנקבל, בתקופת עבודתו בבית המרקחת של חוריו כמו גם להשלכות חחליך חמשמעתי על יכולתו של חנקבל, שלו ילדים קטינים, לחשתכר.

לאור כל אלה, חמלצתנו חינה כי רשיונו של חנקבל, לעסוק ברוקחות, יותלה לתקופה של שמונה עשר חדשים, שתחילתם ביום 1.7.2012.

מר הישאם זהר,

יו"ר חועדה

מר יחזקאל בורוכוביץ'
נציג חסתדרות חרוקחים
חבר חועדה

עו"ד רחמי חורן
נציגת חועדה"מ
חברת חועדה